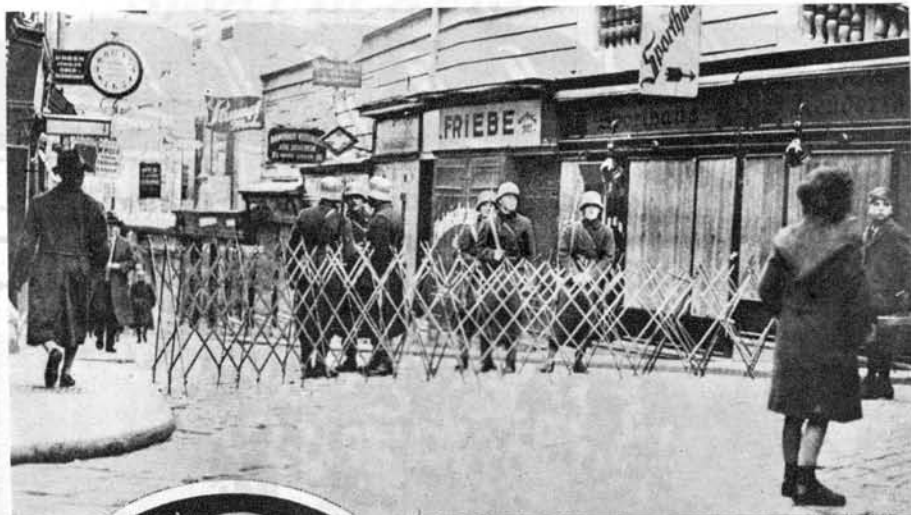

Ilustrirani **Slovenec**

Leto V Tedenska priloga »Slovenca« (št. 281) z dne 8. XII. 1929 Štev. 49

Nova Ljubljana: Pogled z Gradu na šentpietersko predmestje

Na levi: Notranjepolitične razmere v Avstriji so kljub zunanjemu miru skrajno napete. Nasproti si stojita dva tabora: delavci, organizirani po večini v socialni demokraciji in kmetje, organizirani v kršč. soc. stranki. Kakor znano imajo delavci tudi močne in dobro oborožene bojne organizacije (»Schutzbund«), pa tudi meščanske stranke (»Heimwehr«). Vse kaže, da so postale zadnje mesece gospodarice položaja zadnje, pod katerih pritiskom je sedaj v teku tudi revizija ustave v desničarski smeri. Da dajo svoji zahtevi močnejši poudarek, prirejajo po raznih mestih velika zborovanja, pri katerih morajo napeti oblastva vse sile, da preprečijo krvave spopade s socialisti. Naša slika nam kaže pogled na ulico ob priliki zadnjega takega zborovanja v Gradcu.

Georges Clémenceau

francoski ministrski predsednik od l. 1917—1919, nazvan »Rešitelj Francije«, ki je s svojo neupogljivo voljo največ pripomogel k zmagi zaveznikov, na mirovni konferenci pa popoltoma prevladal nad Wilsonom, je dne 24. p. m. umrl, star 88 let.

Kot sedež nove reparacijske banke je določen Basel v Švici in sicer stara palača (glej zgorajšnjo sliko) na Elizabetni cesti. Nova svetovna velebanka ima namen realizirati Youngov načrt in voditi plačevanje nemških reparacij.

Na desni: Thomas Mann, znameniti nemški pisatelj, ki je prejel pred kratkim Noblovo nagrado.

Spodaj: Proslava druge obletnice, odkar je prevzel Čiangkaišek predsedstvo nankiške vlade in vsaj za silo pomiril Kitajsko po dolgoletnih državljanskih vojnah. Slika nam kaže Čiangkaiškovo soprogo pri obhodu čet ob priliki slavnostne parade.

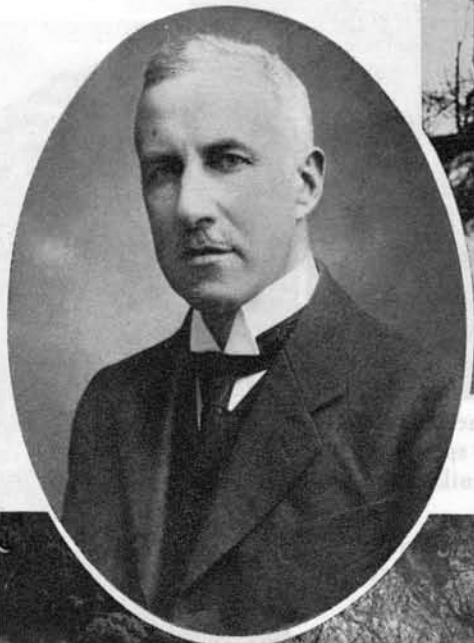

Največje operno gledališče na svetu so dogradili pred kratkim v Chicagi. Opera ima 44 nadstropij. Spodaj je operna dvorana, v kateri je prostora za 3500 poslušalcev, v zgornjih nadstropjih so pa pisarne in drugi pomožni lokali. Ogromna stavba je stala 20.000.000 dolarjev.

Spodaj: Oton Detela

graščak v Preddvoru, predsednik nove Kmetijske družbe, ki je bila ustanovljena 16. novembra namesto poprejšnje, razpuščene 12. novembra. Nova Kmetijska družba nudi vsa jamstva, da bo nepolitična strokovna organizacija slovenskega kmeta.

Spomenik našega neznanega vojaka na Avall

pri Belgradu. Slika nam prikazuje deputacijo hrvaških kmetov, ki so ob priliki svojega zadnjega obiska v Srbiji položili predenj več vencev.

Na levi: **Pogled na novi železn. most** čez Savinjo na Zidanem mostu, ki je bil pred kratkim dograjen. Načrte za to odlično tehnično delo je izvršil ing. prof. Kasal, most sam je pa izgotovila tvrdka Slavec iz Kranja. Novi most bo izrednega gospodarskega pomena za Slovenijo in je prvi del velikega gradbenega programa, s katerim bo zidanmoška postaja popolnoma preurejena.

Na desni:

Ksaver Šandor-Gjalski, največji živeči hrvaški pisatelj, ki je slavil pred kratkim 75-letnico svojega življenja in 30-letnico svojega plodovitega književnega delovanja.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani

ki je odšel 23. p. m. na svojo pevsko turnejo po Franciji. Zbor priredi koncerte po vseh važnejših francoskih mestih in med našimi izseljenci. Vrne se 12. t. m. Prepričani smo, da bo Matica, kakor doslej še vedno, tudi to pot proslavila slovensko ime in slovensko pesem v širokem svetu.

Slovenci, ogroženi od vseh strani, moramo združevati vse sile v eno središče, ki naj zopet izžarevajo do zadnje vasi.

Tako svoje poslanstvo je slej ko prej izpolnjevala naša Ljubljana v kljub vsem neugodnim okoliščinam, zlasti pa poslej kot upravno središče Dravske banovine, sedež slovenske univerze ter vseh vrhovnih narodovih kulturnih, gospodarskih in socialnih institucij. Temu svojemu poslanstvu primerno Ljubljana napreduje kar vidno.

Vsak Ljubljančan in Slovenec je lahko vesel in zadovoljen, da krmari porajanje nove, lepše Ljubljane vendarle roka tihe vztrajnosti, premišljene sistematične, globokega umetniškega čuvstva in iskrene ljubezni do naše slovenske prestolnice. To je roka prof. Plečnika, ki nam ga je dala Previdnost v pravi čas. Že to, kar je ustvaril prof. Plečnik iz poprej najbolj zapuščenih predelov Ljubljane samo v zadnjih par le-

Konec Aleksandrove ceste. Na levi nova palača poštna hranilnice, na desni palača Hrboveljske premogokopne družbe, spredaj novi nasad pred gledališčem z Verovškovim spomenikom.

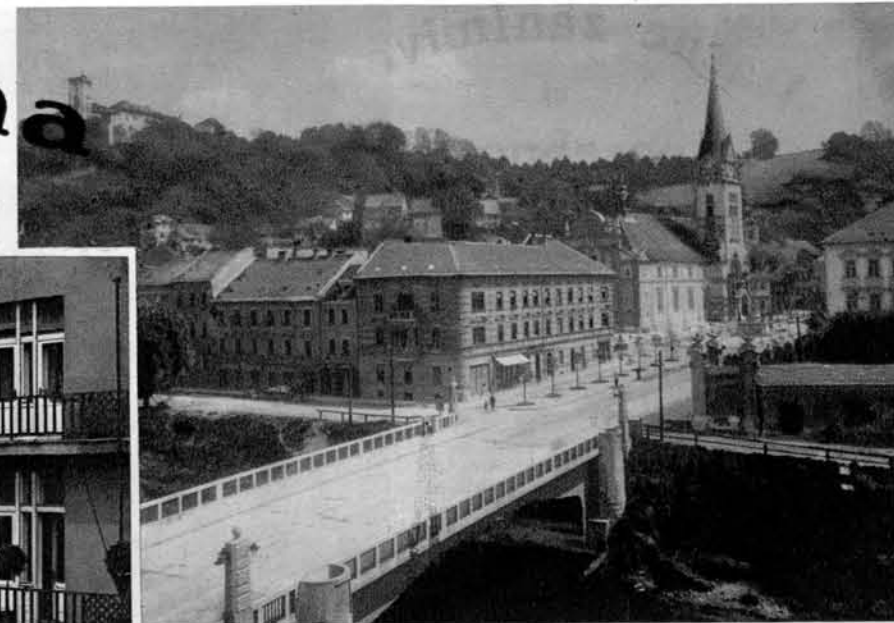
Spodaj: Del Pražakove ulice. Na desni Ljubljanski dvor (železniško ravnateljstvo), na levi nova palača Pokojninskega zavoda.

ova Ljubljana

Povojni napredek naše slov. prestolnice

Aleksandrova cesta, danes najelegantnejša ljubljanska cesta, skoro vsa desna fronta je zgrajena po vojni. V ospredju na desni je videti del palače Ljublj. kreditne banke, za njo palača Prve hrv. štedionice.

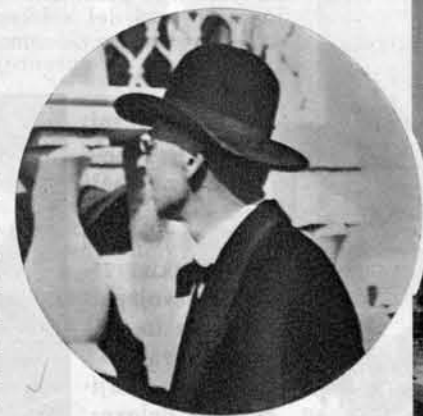

Pogled na Trg sv. Jakoba, ki ga je s Zoisovo cesto vred docela preuredil in jako oplešal prof. Plečnik.

Spodaj: Pogled na enega izmed novih tivolskih nasadov, ki so bili urejeni po vojni. Značilno za povojno opleševanje Ljubljane je priljubljeno okraševanje cest in ulic z zelenjem.

tih (uređitev šentjakobskega trga, Valvasorjevega trga itd.), mora vzbuditi hvaležnost slehernega Ljubljančana in obenem vzbuditi željo, da bi ta umetnik tudi nadalje vodil vsa, pa prav vsa nadaljnja regulacijska dela, navzlic vsem kratkovidnim nergačem.

Za ustvaritev lepe nove Ljubljane je v prvi vrsti seveda nujno potrebna takojšnja priklonitev občin Vič, Moste in Zg. Šiška k Ljubljani, kajti splošni regulacijski načrt mora brezpogojno obsegati tudi te občine, a brez splošnega regulacijskega načrta je nemogoče voditi nove zidave v smeri, ki bi bila potrebna. Drugi pogoj je izpolnjevanje regulacijskega načrta brez ozira na levo in desno, saj na pr. vemo, da je bilo eno najlensih Plečnikovih zamisli pred kratkim prav bistveno okrnjeno z izdajo stavbnega dovoljenja na parceli, ki bi morala ostati po Plečnikovem načrtu deloma nezazidana.

Na desni: Univ. prof. Jož Plečnik največji slovenski arhitekt-umetnik, ki tiho pred našimi očmi ustvarja novo lice slovenske prestolnice. Edina želja nas vseh je, da bi mu bilo dano uresničiti čim največ svojih načrtov.

Na levi: Ing. Matko Prelovšek ravnatelj mestnega gradbenega urada, ki z globokim umevanjem in izredno vnmemo ter energijo pospešuje izvedbo umetniških zamisli prof. Plečnika pri ustvarjanju nove lepše Ljubljane.

Pogled na kolonijo elegantnih stanovanjskih vil za Bežigradom, ki so bile zgrajene vse v zadnjih letih.

Na levi: Miklošičeva cesta, ob kateri so bile zgrajene v zadnjih par letih reprezentativne palače Zadružno-gospodarske banke, bolniške blagajne, Delavske zbornice, Pokojninskega zavoda, Vzajemne zavarovalnice (v delu) in Vzajemne posojilnice, cesta sama je bila pa vsa asfaltirana.

Pogled na skupino enodružinskih hiš na Kodeljevem, zgrajenih po vojni s pomočjo zadružne ideje; ko bodo urejene tu še nujno potrebne ceste, bo imela kolonija jako prijazno lice.

Na desni: Pogled na Kongresni trg, ki je bil pred 2 letoma ves prenovljen in nanj prenešen Marijin steber, bližnja Zvezda pa še čaka nujno potrebne preureditve.

Razne zanimivosti in posebnosti

Na levi: Lastna hišica je ideal vsakega človeka. V Frankfurtu se je vršila nedavno razstava načrtov in modelov najrazličnejših skromnih eno- in dvodružinskih hišic za male ljudi. Razstava obišče tudi druga evropska in ameriška mesta. Naša slika nam kaže lično, a ceno dvodružinsko hišico.

Spodaj: »Sršenje gnezdo«. Matična ladja ameriške vojne mornarice za letala, ki nosi na svojem krovu 80 bojnih letal.

Poljub novozelandskih domačinov. Nemška ladja »Emden« je obiskala letos Novo Zelandijo (Avstralija) in je bila prisrčno pozdravljena tudi od domačih Maorijcev. Tamošnji pozdrav je pa tak, da si drgnejo nos ob nos.

Spodaj:

Prevoz lesa iz pragozdov.

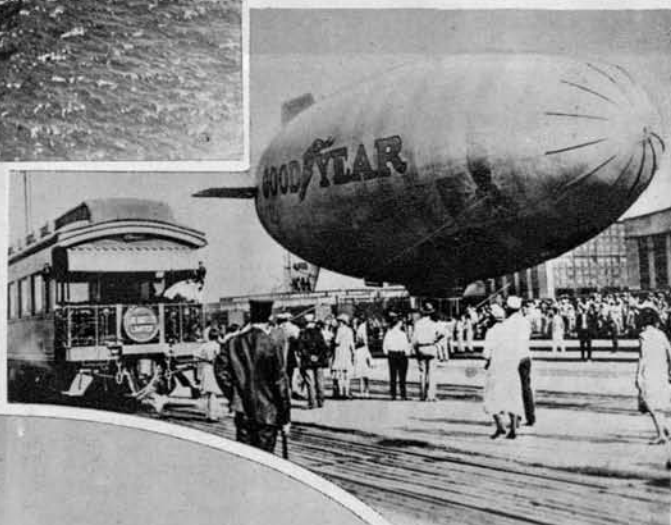
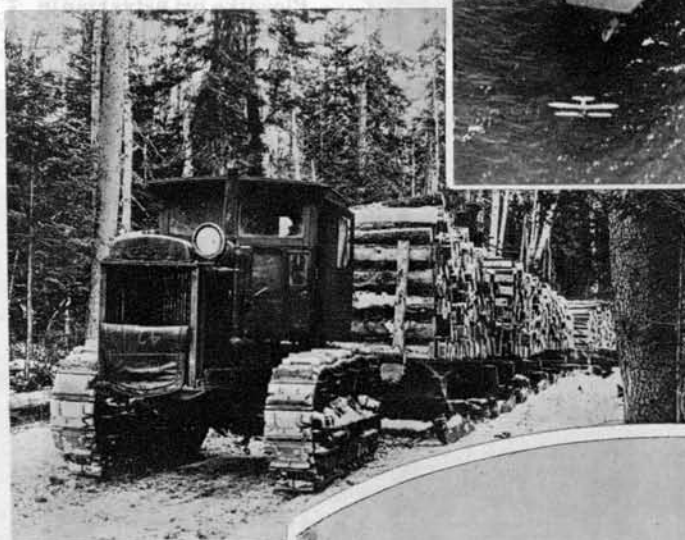
V neizmernih ruskih, poljskih in ameriških gozdovih sekajo les vse poletje, spravljajo ga pa navadno pozimi. Vršijo se to na tak način, da nalože pripravljeni les na cele vlake sani, ki jih vozijo potem motorni vlačilci do bližnjih železniških postaj. Naša spodnja slika nam kaže tak zimski gozdni vlak.

Spodaj:

Kako potujejo v Ameriki!

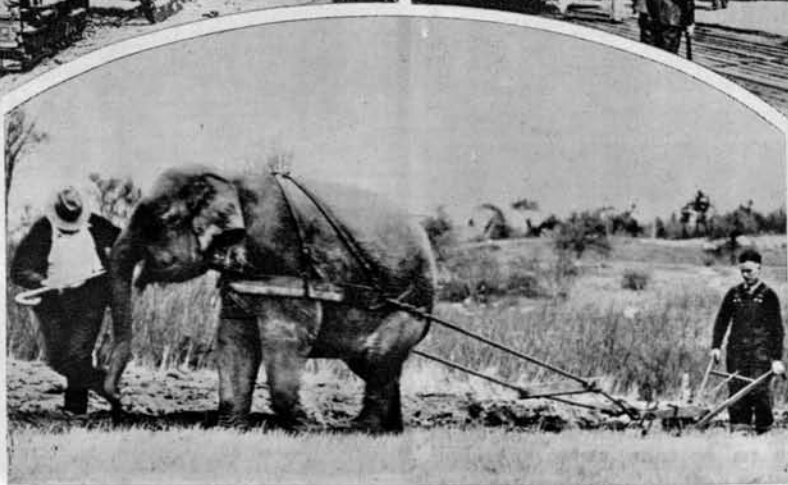
Ameriški bogataši si privoščijo hitro potovanje tako, da se peljejo do določene postaje z vlakom, odtam pa v svoje letoviščne farme z lastnimi malimi zrakoplovi.

Na desni:

Slon pri kmetiškem delu.

V mestu Hudson (Amerika) posoja tamošnji živalski vrt slone tudi okoliškimi kmetom za poljska dela. Slika nam kaže takega slona pred plugom. Očividno je s tako izpremembo zadovoljen tudi slon.

V vsaki pošteni slovenski hiši mora biti na mizi

„Slovenec“
in
„Slov. list“
ali vsaj
„Domoljub“

Najmlajši slovenski župan
in morda sploh jugoslovanski je
g. Iv. Ašič v Gorici (okraj Brežice).
Lani ob izvolitvi mu je bilo šele
25 let, a občani so z njim vendarle
jako zadovoljni.

Velika letalska nesreča se je pripetila v nedeljo 17. p. m. popoldne v Mari-
boru. Nad mesto je priplulo letalo »Schwalbe D 974«, ki je nastopilo pri
zadnji letalski prireditvi v Mariboru, izvršilo dva loopinga, pri tretjem je pa
motor nenadoma odpovedal in aeroplan je z vso silo priletel na Glavni trg,
kjer se je popolnoma razbil, pod njegovimi razvalinami sta pa obležala pilot
Müller in tamošnji odvet, kandidat dr. Šestan. Ostala sta sicer živa, toda
dr. Šestan je skoro popolnoma oslepel in izgubil levo nogo, pilotu so pa
odrezali obe nogi. Oba sta poškodbam podleгла. (Foto Mayer.)

Učiteljice, učitelji in udeleženke zadnjega polletnega tečaja kmetijske
gospodinske šole v Kranju. Ta šola obstoji v naši gorenjski metropoli
že od l. 1927. V njej se
vršita vsako leto po
dva polletna tečaja za
kmetiška dekleta, v ka-
terih dobe dandanes ta-
ko potrebno jim gospo-
dinjsko izobrazbo. Ra-
zen tega se vrše na šoli
še samostojni večerni
kuharski tečaji za me-
ščanske in delavske
mladenke ter tečaji za
konserviranje sadja in
zelenjave.

Spodaj:

Pri zadnjih jahalnih
tekmah v Belgradu, ki
so se vršile od 1. do
4. p. m. v Zemunu, je
odnesel prvo nagrado
poročnik gardne konje-
nice Milčič s svojim
4letnim konjem. Na-
grada je znašala 3.000
dinarjev.

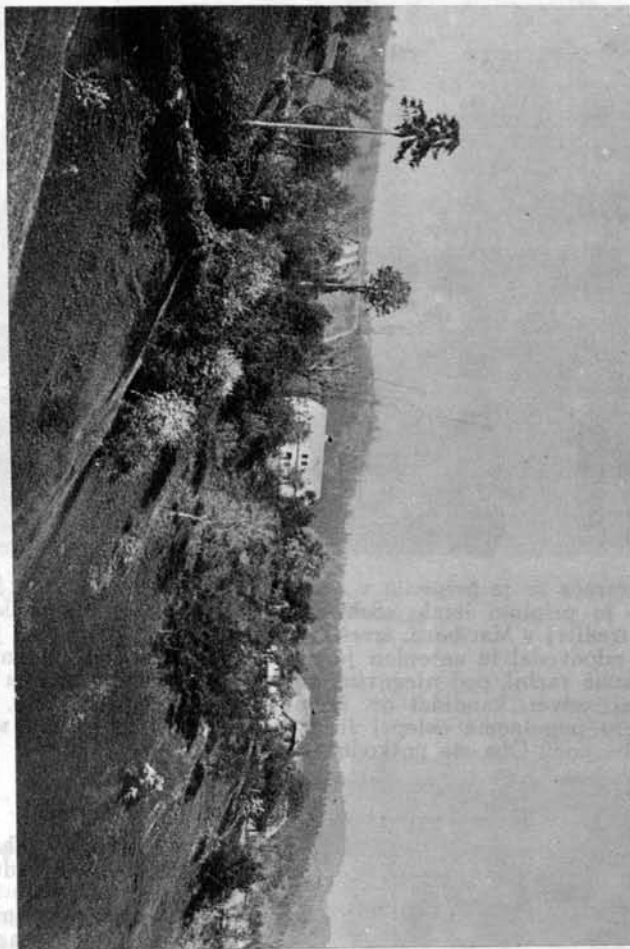

Zlata poroka vzornega para, Ja-
koba Požarja, pošt. nadz. v Voj-
niku in žene Marije. Spredaj se-
de: sin dr. Jožko, v. drž. pravdnik
v Celju s sopr., zlatoporočenca,
sin Vinko, šol. upr. v Šmartnem s
sopr.; zadaj so: hčerka Matilda,
učit., p. Kamil, kap. gvardjan, sin
Alfonz, župnik, sin b. Beno in
hčerka Marijana, učit., s sopr.

Na levi: Pozdravi bralcev »Ilustr.
Slovenca« iz Južne Amerike na-
šim prijateljem za božič. Slo-
venski fantje in možje, večino-
ma doma iz suhorske fare pri
Metliki, združeni v »Kulturnem
društvu jugoslovanska čitalni-
ca«, v Cordobi v Argentini (Južna Amerika).

Slike k zemljevidu slovenskega ozemlja

Vas Bukovec, občina in župnija Roh, okraj Kočevje

Mesto Beljak

Sergej Minclov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XIX. poglavje.

Merkul in njegovi tovariši so kar obstrmeli, povesili puške in odmakniti niso mogli oči od tega kraja... Šele kakih pet minut pozneje so razumeli, kaj to pomeni.

Na mah, kakor zavesa, se je bila dvignila megla, in pol verste daleč so zagledali mali splav. Sredi, na krmarjevem odru je stalo dekle, spodaj pa, ob krmi in rilcu, so begunci urno sukali dolga krmila.

— Sestra!! — sta skupaj vzkliknila oba Vabilina.

Kakor je napovedala Grunja, takose je tudi zgodilo: proti večeru je stopil splav, kakor v vrata, med navpično gorovje.

Tudi v stepah je Jenisej nagel in mrk; kjer pa ga stisnejo gore, postaja naravnost grozen. Njegova voda zdaj že ne teče, ampak dirja. Če pogleda človek s splava navzdol, se mu dozdeva, da ga nesejo urno kakor ptice nevidne moči naravnost proti skalovju. Vsak trenutek se zdi, da se bo zdrobil splav v trske, a do tega vendar ne pride. Besna struja se zasuče v stran, kakor vihar zdrvi mimo, samo spotoma tleskne kakor z dlanjo po kamenitih licih ter jih obsuje s peno in brizgo. Če nagne človek uho nad vodo, sliši, kako vlačijo po dnu kamenje, kako tam škriplje in klokotá.

Od kraja je vse to plašilo begunce, a potem so se navadili. Grunja je stala na mostiču, kamor je stopila ob svitanju, in skoro do solnčnega zatona ni odmaknila oči od reke, bila je za krmarja in delila povelja. Na reki je pač treba dobro paziti. Skale so daleč vidne sredi vode, in se jim je vedno lahko izogniti, zato pa je prav lahko, da pravočasno ne zapaziš sipine, proda pod plitvo vodo! Če pa obtiči

splav sredi nje, se bo treba za vedno od njega posloviti. Trdno bo sedel sredi sipine, reka ga raztrga na posamezne hlode ter jih odnese, če ne bo slučajno kje deževalo in dvignilo vodno gladino. Iz hlodov zvezani splav je sicer majhna stvarca, en sam človek bi zadoščal, da bi z njim veslal. Zdelo bi se, da ni težko, stati na stolpu, pa kričati: nalevo krmo! nadesno sprednje krmilo! A le poizkusi tja stopiti, če nisi vaje: kmalu bo lastnik ostal brez splava, ti pa brez sape! Treba je imeti bistrega opazovalca, da takoj razloči plitvino od navadnega lahkega zibanja na površini in spozna takoj pravo strujo; vedno se je treba držati glavnega toka, ker sicer lahko obsedi čoln v zagati kje med otočjem. Zadošča najmanjša pomota, napačno povelje na ovinku — pa te butne na vso moč ob skalovje, in nikogar ne bo, da bi ti zapel nagrobnico!

Priplavali so med Sajansko gorovje in se vsi oddahnili, saj se res ničesar ni bilo več treba bati! Grunja je pričela gledati na obe strani, kje bi lahko pristali in prenočili: saj so morali biti utrujeni, če so ves dan veslali brez prestanka naprej! Dolgo ni hotelo biti udobnega kraja: nalevo in nadesno so se dvigale od vode pa do neba navpične stene. Slednjič pa se je le prikazal na levem bregu zelen rtič: tu je vodila noter v gorovje ozka soteska.

Veslači so pognali splav iz objema glavnega toka, pa se stisnili k obrežju. Nilka in Grigorij sta skočila ven, pa trdno privezala svojo ladjo na drevesa.

— Ali naj zapalimo ogenj? — je vprašal Nilka Grunjo.

— Treba bo! — je odgovorila.

— Ali je lahko velik?

— Kakor hočeš: zdaj vse lahko počenjamo, zdaj smo svoji gospodje! — je veselo rekla z radostnim smehljajem. Videti je bilo, da se je tudi po dolgem času prvič počutila srečno.

(Dalje prihodnjič.)